

İŞÇİ SINIFI TARİHİNE İLİŞKİN YENİ KİTAPLAR

Aydınlık Dergisi, 28 Kasım 2010

Yıldırım Koç

Türkiye işçi sınıfı tarihi, akademisyenlerin biraz uzak durdukları bir alandır. Bu uzak duruşun bir nedeni, bu alanın yıllarca “netameli” kabul edilmesidir. Diğer neden, bu alanda birinci el belgelere ulaşmadaki zorluktur.

Bu nedenle, hem genel işçi sınıfı tarihi yazma çabası sınırlıdır, hem de işçi sınıfı tarihindeki önemli olaylara veya örgütlere ilişkin monografiler.

Ne yazık ki bu konularda başı çekenler yabancılar olmuştur. Lütfi Erişçi'nin 1951 yılında yayımlanan kitabından (**Türkiye’de İşçi Sınıfının Tarihi, Özet Olarak**) önce 1929 yılında Şnurov’un kitabını (**Kemalist Devrim ve Türkiye Proletaryası**) görüyoruz. Dimitr Şişmanof’un Tuğrul Deliorman tarafından çevrilerek 1965 yılında Sofya’da yayımlanan **Türkiye’de İşçi ve Sosyalist Hareketi** kitabı Türkiye’de değiştirilerek basılmıştı. R.P.Korniyenko’nun Rusçası 1965, İngilizcesi 1967 yılında yayımlanan **Türkiye’de İşçi Hareketi (1918-1963)** kitabının tamamı ise henüz dilimize kazandırılabilmiş değil.

Grevlere ilişkin ilk monografi de herhalde 1965 Kozlu olaylarıyla ilgili 544 sayfalık bir doktora çalışmasıdır: Roy, D.A., **The Zonguldak Strike, A Case Study of Industrial Conflict in Turkey** (Doktora Tezi), 1968. Şeyda Oğuz’un **1927 Adana Demiryolu Grevi** 2005 yılında yayımlandı. Aziz Çelik ve Zafer Aydın, 2006 yılında **Paşabahçe 1966 Gelenek Yaratan Grev** kitabını yayımladılar. Can Şafak, **1971 Cam Grevleri** kitabını 2008 yılında bastırdı. Böylece, işçi sınıfı tarihini daha iyi öğrenmemizi sağlayacak monografilerin sayısı arttı. Aziz Çelik, Zafer Aydın ve Can Şafak’ın değerli çalışmaları, Kristal-İş Sendikası’nın arşivinde yer alan önemli belgeleri gün yüzüne çıkardı. Bu belgeler, sözlü tarih çalışmalarıyla zenginleştirildi.

Son aylarda işçi sınıfı tarihine ilişkin üç önemli kaynak yayımlandı.

Zafer Aydın, 1963 yılında gerçekleşen Kavel grevini yazdı: **“Kanunsuz” Bir Grevin Öyküsü, Kavel 1963** (Tüstav Sosyal Tarih Yayınları, 1. Baskı Ocak 2010; gözden geçirilmiş 2. Baskı Temmuz 2010).

Zafer Aydın’ın bu çok önemli monografisi hem tüm süreci belgeleriyle anlatıyor, hem de dönemin tanıklarıyla görüşmeleri içeriyor.

Aziz Çelik’in Sina Pamukçu ile yaptığı sözlü tarih çalışması da Haziran 2010’da yayımlandı: **Sina Pamukçu ile Sendikacı Yıllar, Maden-İş, TİP, TÜRK-İŞ ve DİSK’ten Anılar** (Tüstav Sosyal Tarih Yayınları). Sina Pamukçu 1954 yılından 1980’e kadar sendikacılık hareketinin içindeydi. 1961 yılında Türk-İş’te eğitim müdürü olarak çalışmaya başladı. 1968-1980 döneminde ise Maden-İş ve DİSK’te çalıştı. Sina Pamukçu 1980 öncesinde sendikacılık hareketini en iyi bilen kişilerden biridir. Bu camiada çok saygın, hiç yıpranmamış bir ismi vardır. Aziz Çelik’in Sina Pamukçu ile gerçekleştirdiği sözlü tarih çalışması, bu yılları öğrenmek isteyenler için son derece yararlıdır.

Aziz Çelik’in geçtiğimiz günlerde yayımlanan **Vesayetden Siyasete Türkiye’de Sendikacılık (1946-1967)** (İletişim Yayınları) kitabı da bir döneme ışık tutan, özellikle birinci el kaynaklara dayanması nedeniyle de son derece önemli olan bir kitap. Aziz Çelik, bu kitabında siyasal geçmişinin deneyimlerini ve Kristal-İş Sendikası’nda 25 yıllık çalışmasını akademik çalışmasıyla bütünleştirmiş. Birçok belge ilk kez bu kitapta yayımlanıyor. Kitap, Aziz Çelik’in doktora tezinin ufak tefek değişiklikler yapılmış biçimi.

Zafer Aydın ve Aziz Çelik’in son aylarda yayımlanan çalışmaları, Türkiye işçi sınıfı tarihi konusunda önemli bir potansiyelimizin bulunduğunu ve özellikle sendikal alanda deneyim ve birikim sahibi kişilerin bu konularda daha fazla yapıt vermesinin gündemde olduğunu gösteriyor. Bu üç kitap, Türkiye işçi sınıfı tarihiyle ilgilenenlerin elinin altında bulunmalıdır.